TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
TDIU 1931

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3
MAXSUS SON

Google Scholar
OPEN ACCESS
ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY
OpenAIRE
ROAD
НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА eLIBRARY.RU
Academic Resource Index ResearchBib
ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE
CYBERLENINKA
BASE
INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL
Crossref

BAKALAVR TALABALARINING MAQOLALARI TO'PLAMI

ISSN: 2992-8982
https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2026

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr.
2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po‘latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
G‘afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o‘qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja’sur Artiqboy o‘g‘li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: “Ma’rifat-print-media” MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘zR Tabiat resurslari vazirligi, O‘zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

MUNDARIJA

BUXGALTERIYA VA EKOLOGIK HISOBOT (ESG HISOBOTLARI) 21
Abdukarimov Qamariddin Isroiljon o‘g‘li, Abdurashidov Faxriddin Fazliddin o‘g‘li, Beknazarov Zafarjon Ergachevich

YASHIL INVESTITSIYALARNI RIVOJLANTIRISH – BARQAROR IQTISODIY O‘SISHNING ASOSIY YO‘NALISHI 26
Yarboyeva Farida Ulug‘bek qizi, Yoqubova Zilola To‘ra qizi

RAQAMLI SOLIQ NAZORATINING BUXGALTERIYA TIZIMIGA TA’SIRI 30
Abdulaxatov Mirkomil O‘rol o‘g‘li, Rustamov Davron Rustamovich

ИННОВАЦИОННЫЙ МАРКЕТИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА 34
Насиров Дилшод Фархадович, Халманова Шахзода, Кенесбаева Азиза

O‘ZBEKISTON TURIZM TIZIMIDA QO‘SHILGAN QIYMAT ZANJIRINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO‘NALISHLARI 39
Normurodov X.E., Abdurazakova Farangis Dilshod qizi

СОВРЕМЕННЫЕ ШКОЛЫ НАУКИ УПРАВЛЕНИЯ И ИХ ОСНОВНЫЕ ИДЕИ 44
Латипов Ашур Али Рустам ўғли, Джамолова Хилола Исматиллаевна

O‘ZBEKISTONDA BUXGALTERIYA HISOBINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA MOSLASHTIRISH MUAMMOLARI VA ISTIQBOLLARI 50
Qosimova Fazilat Sherzod qizi, Shermuxamedov Bexzodjon Usmonovich

MARKAZIY BANK RAQAMLI VALYUTALARI VA GLOBAL PUL TIZIMINING TRANSFORMATSIYASI 57
Jumanova Shaxlo Boxodir qizi, Shovkatov Nodirjon Ne’matjon o‘g‘li

RAQOBAT VA MONOPOLIYA SHAROITIDA BOZOR SAMARADORLIGI HAMDA IQTISODIY RIVOJLANISH OMILLARI 62
Yo‘ldashaliyev Muxammadaziz Xabibulla o‘g‘li, Yoqubova Zilola Tura qizi

ИНВЕСТИЦИИ В ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ 68
Насиров Дилшод Фархадович, Тохирова Азиза Олимжоновна, Исокулова Хуснора алохиддиновна

INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE "GREEN" ECONOMY 74
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich

YASHIL IQTISODIYOT VA BARQAROR RIVOJLANISH INDIKATORLARINI MONITORING QILISH AXBOROT TIZIMI 78
Sohibov Azizbek Dilshod o‘g‘li

AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO‘LLARI VA GASTRONOMIK TURIZM ISTIQBOLLARI 85
Beknazarov Behzod
Otanazarova Xosila Jasurbek qizi
Gulmurodov Shohjahon Abdurasul o‘g‘li

AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI YO‘LLARI VA GASTRONOMIK TURIZM ISTIQBOLLARI

Beknazarov Behzod
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali, “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasi o‘qituvchisi.
Otanazarova Xosila Jasurbek qizi
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali, “Agrobiznes va investitsiya faoliyati” yo‘nalishi, 122-guruh, 4-kurs talabasi.
Gulmurodov Shohjahon Abdurasul o‘g‘li
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali, “Agrobiznes va investitsiya faoliyati” yo‘nalishi, 122-guruh, 4-kurs talabasi.

Annotatsiya. Agroturizm iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan sohalaridan biri hisoblanadi. Ekologik toza mahsulotlarga, qishloq hayotiga hamda mamlakatning an’anaviy taomlariga bo‘lgan ehtiyojning ortishi ushbu sohaning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida qaraladi. Agroturizmning muhim tayanchi sifatida gastronomik turizm ham samarali xizmat qilmoqda.

Maqolada so‘nggi yillarda agroturizm sohasini rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilgan ishlar, rivojlangan davlatlar tomonidan gastronomik turizm sohasiga sayyohlarni jalb etish yuzasidan olib borilayotgan istiqbolli islohotlar hamda ilg‘or tajribalar haqida batafsil ma’lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: agroturizm, istiqbollar, qishloq xo‘jaligi, gastronomik turizm, ekologik toza mahsulotlar, milliy taomlar, Ohangaron.

Аннотация. Агротуризм считается одной из наиболее быстроразвивающихся отраслей экономики. Растущий спрос на экологически чистую продукцию, сельский образ жизни и традиционную кухню страны можно рассматривать как движущую силу данного сектора. Важной опорой агротуризма также является гастрономический туризм.

В статье представлена подробная информация о работе, проведённой в последние годы по развитию сферы агротуризма, а также о перспективных реформах и передовом опыте, реализуемых развитыми странами для привлечения туристов в сферу гастрономического туризма.

Ключевые слова: агротуризм, перспективы, сельское хозяйство, гастрономический туризм, экологически чистая продукция, национальные блюда, Ахангарон.

Abstract. Agrotourism is considered one of the fastest-growing sectors of the economy. The increasing demand for environmentally friendly products, rural lifestyle, and the country’s traditional cuisine can be regarded as a driving force of this sector. Gastronomic tourism also serves as an important pillar of agrotourism.

The article provides detailed information on the measures implemented in recent years to develop the agrotourism sector, as well as on promising reforms and advanced practices introduced by developed countries to attract tourists to gastronomic tourism.

Keywords: agrotourism, prospects, agriculture, gastronomic tourism, environmentally friendly products, national dishes, Ahangaron.

KIRISH

Zamonaviy dunyoda, globallashuv sharoitida turizm jahon iqtisodiyotining eng muhim va jadal rivojlanayotgan sohalaridan biriga aylanib bormoqda. Xususan, madaniy turizm hamda qishloq xo‘jaligi turizmi kabi muqobil turizm yo‘nalishlariga bo‘lgan qiziqish izchil ortmoqda. Ekologik toza mahsulotlardan tayyorlangan taomlarni tatib ko‘rish imkoniyati insonlarda yangi taassurot va qiziqish uyg‘otmoqda. Ayniqsa, qishloq hududlarini obod qilish, aholi bandligini ta’minlash hamda daromad manbalarini kengaytirishda agroturizm va gastronomik turizmning ahamiyati beqiyosdir. Shu bilan birga, mazkur yo‘nalishlar milliy madaniyatni targ‘ib etish va rivojlantirishga ham munosib hissa qo‘shmoqda.

Agroturizm — sayyohlarga qishloq xo‘jaligi faoliyati bilan bevosita tanishish, fermer xo‘jaliklari faoliyatini kuzatish hamda qishloq hududlarida yashash imkonini beruvchi turizm turidir. Ushbu turizm shakli qishloq hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. Jumladan, boshqa hududlardan tashrif buyuruvchi sayyohlar oqimi chekka hududlarda istiqomat qiluvchi dehqon va fermerlarning farovonligini oshirishga, ularning daromadlarini ko‘paytirishga hamda iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, agroturizmni rivojlantirish orqali O‘zbekiston Respublikasiga tashrif buyuruvchi turistlar sonini ko‘paytirish, ularning mamlakatda bo‘lish muddatini uzaytirish hamda xalqimizning an’anaviy qishloq xo‘jaligi tajribasi va usullarini xalqaro miqyosda targ‘ib etish imkoniyati kengayadi. Shu bilan birga, mahalliy turistlar uchun dam olishning yangi va samarali shakllarini joriy etish maqsadida vakolatli davlat organlari tomonidan agroturizmni rivojlantirish yuzasidan tizimli ishlar amalga oshirilmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bugungi kunda ilmiy tadqiqotchilar tomonidan agroturizmni rivojlantirish va uning samaradorligini oshirishga doir zamonaviy hamda ijobiy yondashuvlar ilgari surilmoqda. Mazkur yondashuvlarni amaliyotga joriy etish bo‘yicha chora-tadbirlar samarali tashkil etilayotgani natijasida agroturizm sohasida izchil islohotlar amalga oshirilmoqda.

Jumladan, Ubaydullayeva Nilufar Muzaffarovna agroturizmni turizmning muhim yo‘nalishi sifatida baholab, u ekologik toza mahsulotlar yetkazib berishga asoslangan holda mamlakat byudjetiga sezilarli daromad keltirishini ta’kidlaydi. Ushbu yondashuv agroturizmning iqtisodiy samaradorligini ko‘rsatib beradi.

Bundan tashqari, hozirgi kunda O‘zbekiston Respublikasida “Turistik qishloq” va “Turistik ovul” kabi agroturizm obyektlari faoliyat yuritmoqda. Mazkur maskanlarda turistlar qishloq aholisining turmush tarzi bilan yaqindan tanishish, qishloq oilalari bilan birgalikda yashash, milliy taomlarni tatib ko‘rish hamda tabiiy va ekologik toza mahsulotlarni iste’mol qilish imkoniyatiga ega bo‘lmoqdalar.

Shuningdek, Boyqulova Shahzoda o‘z ilmiy qarashlarida agroturizmni rivojlantirishda nazariy va amaliy fanlar uyg‘unligi, zamonaviy ta’limning innovatsion yo‘nalishlari hamda ustuvor islohotlarning muhim ahamiyat kasb etishini qayd etadi.

Yuqorida keltirilgan ilmiy manbalar maqolada amalga oshirilgan taqqoslash va tahlillar uchun mustahkam nazariy-metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda agroturizmni rivojlantirishning samarali yo‘llari hamda gastronomik turizm istiqbollarini aniqlash maqsadida qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv, iqtisodiy-statistik kuzatuv va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida rivojlangan davlatlar tajribasi, xususan, agrar hududlarda turizmni tashkil etish mexanizmlari o‘rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Rivojlangan davlatlarga tashrif buyurgan turistlar ma’lum muddat davomida qishloq hududlarida yashash jarayonida mahalliy aholining madaniyati, turmush tarzi hamda urf-odatlari bilan yaqindan tanishadilar. Shuningdek, qishloq xo‘jaligi ishlarida bevosita ishtirok etish sayyohlarning qiziqishini oshiradi va ushbu hududlarning iqtisodiy istiqboliga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Ijtimoiy tarmoqlarning jadal rivojlanishi sharoitida turistlarning o‘z taassurotlari va faoliyatini internet tarmoqlarida muntazam yoritib borishi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki bu orqali qishloq turizmiga qo‘shimcha turistlarni jalb etish, hududlarning tanilish darajasini oshirish hamda iqtisodiy faollikni kuchaytirish mumkin.

Masalan, Italyda agroturizmni rivojlantirish va turistlar uchun qulay sharoitlar yaratish maqsadida “Agroturismo” tizimi samarali yo‘lga qo‘yilgan. Ushbu tizim doirasida qishloq uylarida mehmonxona, restoran va internet xizmatlari tashkil etilgan bo‘lib, Tuscany hududidagi vino plantatsiyalariga olib boruvchi maxsus turistik marshrutlar ham yo‘lga qo‘yilgan.

Shu bilan birga, agroturizmning mavsumiy xususiyati ayrim rivojlanayotgan mamlakatlarda ushbu sohaning barqaror faoliyatiga ta’sir ko‘rsatmoqda. Shuning uchun yil davomida turistlarni jalb etuvchi xizmat turlarini kengaytirish muhimdir.

Agroturizm fermer xo‘jaliklari uchun qo‘shimcha daromad manbayi bo‘lib xizmat qiladi. Bunda uy xo‘jaliklari turistlarga turar joy, oziq-ovqat, ekskursiya va amaliy xizmatlar ko‘rsatish orqali qo‘shimcha iqtisodiy manfaat oladilar. Natijada asosiy qishloq xo‘jaligi faoliyati bilan bir qatorda xizmat ko‘rsatishdan ham daromad shakllanadi.

Qishloq xo‘jaligi turizmini rivojlantirishda quyidagi ustuvor yo‘nalishlarga e’tibor qaratish lozim:

1. **Infratuzilmani yaxshilash.**

Qishloq hududlariga olib boruvchi avtomobil yo‘llarini ta’mirlash, aloqa va internet tarmoqlarini kengaytirish, turistlar uchun qulay turar joy hamda sanitariya sharoitlarini yaratish zarur.

2. **Fermer xo‘jaliklarini turizm faoliyatiga yo‘naltirish.**

Fermer xo‘jaliklari turistlar uchun hosil yig‘im-terimi, chorvachilik jarayonlarida ishtirok etish, milliy taomlar tayyorlash va hunarmandchilik tadbirlarini tashkil etishi mumkin.

3. **Kadrlar tayyorlash va marketing faoliyatini kuchaytirish.**

Agroturizm subyektlari uchun xorijiy tillar, xizmat ko‘rsatish madaniyati va marketing bo‘yicha o‘quv dasturlarini yo‘lga qo‘yish maqsadga muvofiqdir. Hududiy brend yaratish hamda internet orqali targ‘ibot ishlarini olib borish ham muhim ahamiyatga ega.

Uzbekistanda 2018-yil uchun Davlat dasturining 104-bandi ijrosini ta’minlash maqsadida 2018-yil 4-aprel kuni O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan “Agroturizmni rivojlantirish dasturi” tasdiqlangan.

Uzbekistanning barcha hududlari o‘zining qadimiy tarixi, boy madaniy merosi va betakror tabiati bilan ajralib turadi. Shu bois mavjud resurslardan samarali foydalanish orqali agroturizm va gastronomik turizmni rivojlantirishda yuqori natijalarga erishish mumkin.

Ohangaron misolida ko‘rib chiqilsa, mazkur shahar Toshkent viloyatining janubi-sharqiy qismida, Ohangaron vodiysida, Qurama tog‘lari etaklari yaqinida joylashgan. Shahar dengiz sathidan o‘rtacha 900 metr balandlikda joylashgani sababli salqin, mo‘tadil va ekologik jihatdan qulay iqlim sharoitiga ega. Shaharning shimoliy va sharqiy qismlari tog‘li relyef bilan o‘ralgan bo‘lib, bu holat hududda tabiiy landshaftlarning xilma-xilligini ta’minlaydi.

Ohangaron tog‘oldi hududida joylashgani bois toza havo, betakror tabiiy manzaralar hamda yashil zonalarga boy maskan hisoblanadi. Shu sababli, tabiat qo‘ynida hordiq chiqarishni istovchi, ekologik va agroturizm yo‘nalishlariga qiziqish bildiruvchi turistlar uchun qulay hudud sanaladi. Hududda daryo vodiylari, dam olish maskanlari va sayr qilish joylarining mavjudligi ichki turizmni rivojlantirish uchun muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Ohangaron vodiysiga xos milliy taomlardan biri sifatida Mador somsa alohida e’tirof etiladi. Mazkur taom nafaqat mahalliy aholi orasida mashhur, balki gastronomik turizm nuqtayi nazaridan ham muhim ahamiyat kasb etadi. Mador somsaning o‘ziga xosligi uning tarkibida xushbo‘yligi bilan mashhur bo‘lgan va “Mador o‘ti” deb ataluvchi tog‘ o‘simligining qo‘llanishi bilan izohlanadi. Mador o‘ti yovvoyi timyan turiga yaqin bo‘lgan tabiiy tog‘ o‘simligi hisoblanadi.

Mahalliy oziq-ovqat mahsulotlari turistlarga hududning madaniyati, urf-odatlari va gastronomik an’analari bilan yaqindan tanishish imkonini yaratadi. Shu jihatdan, Mador somsa gastronomik turizm mahsuloti sifatida e’tirof etilishi mumkin. Mazkur mahsulot Ohangaron hududining gastronomik brendi sifatida shakllanish salohiyatiga ega bo‘lib, mahalliy qishloq xo‘jaligi mahsulotlari hamda turizm xizmatlari integratsiyasiga xizmat qiladi. Natijada ushbu mahsulot mintaqada gastronomik turizmni rivojlantirishda muhim omillardan biri bo‘lib maydonga chiqadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Agroturizmni yanada rivojlantirish maqsadida turoperatorlar tomonidan turistik paketlarni ishlab chiqishda yangi va innovatsion yondashuvlardan foydalanish, sayyohlarga qishloq hayoti bilan yaqindan tanishish imkoniyatini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Hozirgi kunda ko‘plab insonlar shahar shovqini va tezkor turmush tarzidan charchab, tinch, osoyishta hamda tabiiy muhitda dam olishni afzal ko‘rmoqda. Shu bois samarali reklama siyosati hamda fuqarolarning faol ishtiroki orqali aholining agroturizmga bo‘lgan qiziqishini yanada oshirish mumkin. Sayyohlar uchun nafaqat dam olish, balki qishloq xo‘jaligi ishlarida ishtirok etish, milliy taomlar tayyorlash jarayonini kuzatish hamda ekologik toza mahsulotlar bilan tanishish imkoniyatlarini yaratish zarur.

Agroturizmni rivojlantirishdan ko‘zlangan asosiy maqsad aholiga ekologik mahsulotlarni yetishtirishdan boshlab ularni iste’mol qilishgacha bo‘lgan ishlab chiqarish jarayonlarini namoyish etishdan iboratdir. Mazkur yo‘nalish sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, agroturizm yangi ish o‘rinlarini yaratish, aholi daromadlarini oshirish, milliy madaniyat va qadriyatlarni keng targ‘ib etishda muhim omil hisoblanadi.

Demak, agroturizm nafaqat turizm tarmog‘ining rivojlanishiga, balki Uzbekistanning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga ham sezilarli ijobiy ta’sir ko‘rsatuvchi istiqbolli yo‘nalish sifatida namoyon bo‘lmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Baymuradova I. Sh. Agroturizm: O‘zbekistondagi fermerlar va mahalliy aholi uchun potensial imkoniyatlar // Academic Research in Educational Sciences. — 2022. — Conference issue. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/agroturizm-o-zbekistondagi-fermerlar-va-mahalliy-aholi-uchun-potensial-imkoniyatlar
2. Ubaydullayeva N. M. Agroturizm — ekologik toza mahsulotlar va xizmatlarga asoslangan turizm turi //

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

ilmiy maqola.

3. Boyqulova Sh. Agroturizmni rivojlantirish istiqbollari // Nazariy va amaliy fanlardagi ustuvor islohotlar va zamonaviy ta’limning innovatsion yo‘nalishlari jurnali.

4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. “Agroturizmni rivojlantirish dasturi”. — 2018-yil 4-aprel.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. 2018-yil uchun Davlat dasturi: “Faol tadbirkorlik, innovatsion g‘oyalar va texnologiyalar yili”.

6. Turizmni rivojlantirish davlat qo‘mitasi materiallari. Agroturizmni rivojlantirish bo‘yicha rasmiy ma’lumotlar.

7. Turizm geografiyasi: o‘quv qo‘llanma. URL: https://www.researchgate.net/publication/366985911_Turizm_geografiasi_Uquv_kullanma

8. Egaberdiyeva Sh. A. O‘zbekistonda agroturizm // Innovations in Technology and Science Education. — B. 719–729.

9. UNWTO. Rural Tourism and Sustainable Development: xalqaro hisobotlar.

10. Ohangaron shahri haqida umumiy ma’lumotlar. URL: https://uz.wikipedia.org/wiki/Ohangaron

11. Qurama tog‘lari haqida ma’lumot. URL: https://uz.wikipedia.org/wiki/Qurama_tog‘lari

12. O‘zbekiston geografiyasi: o‘quv qo‘llanma. — Toshkent.

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov
Musahhih: Zokir ALIBEKOV
Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

3-Maxsus son. Bakalavr talabalarining maqolalari to‘plami

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga
maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz